

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 396/2017-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. júna 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 1608/4, Bratislava, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 19 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128) postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Sd 296/2014 a jeho rozsudkom z 20. januára 2015 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 So 38/2015 a jeho uznesením zo 17. februára 2016, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. apríla 2016 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 1608/4, Bratislava, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 19 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128) (ďalej len „dohovor č. 128“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Sd 296/2014 a jeho rozsudkom z 20. januára 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 So 38/2015 a jeho uznesením zo 17. februára 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ vykonával od 22. júla 1957 do 31. decembra 1998 vojenskú činnú službu, pričom 1. januára 1999 mu bol Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia priznaný výsluhový dôchodok. Sťažovateľ od januára 1999 do 31. mája 2005 naďalej nepretržite pracoval v civilnom sektore, a preto 7. augusta 2013 požiadal Sociálnu poisťovňu, ústredie (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) o priznanie starobného dôchodku dňom 1. júna 2005. Sociálna poisťovňa žiadosť sťažovateľa o priznanie starobného dôchodku zo 7. augusta 2013 rozhodnutím č. 400 317 1610 0 zo 4. novembra 2013 (ďalej len „rozhodnutie zo 4. novembra 2013“) zamietla. Dôvodom zamietnutia žiadosti sťažovateľa bolo neodpracovanie 10 rokov v rámci všeobecného systému sociálneho zabezpečenia v zmysle § 26a ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“). Proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne zo 4. novembra 2013 podal sťažovateľ opravný prostriedok, ktorým sa domáhal preskúmania jeho zákonnosti. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 24 Sd 292/2013 z 18. februára 2014 (ďalej len „rozsudok z 18. februára 2014“) bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo 4. novembra 2013 zrušené a vec bola vrátená tomuto orgánu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že proti rozsudku krajského súdu z 18. februára 2014 sa Sociálna poisťovňa *„neodvolala a ten nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť! Sociálna poisťovňa však vydala dňa 14. 05. 2014 nové rozhodnutie, ktorým rozsudok Krajského súdu nerealizovala a predmetnú žiadosť zo dňa 07. 08. 2013 opäť zamietla. Napriek rozsudku Krajského súdu znova trvala na odpracovaní 10 rokov v civilnom zamestnaní, ale uviedla aj nový dôvod a to, že v zmysle § 142 ods. 4 písm. a) zákona*

č. 100/1988 Zb. na priznanie starobného dôchodku u vojakov z povolania je vraj kompetentný VÚSZ a nie Sociálna poisťovňa. Voči rozhodnutiu Sociálnej poisťovne... sa sťažovateľ neodvolal, ale po odpracovaní viac ako 10 rokov v civilnom zamestnaní ku dňu 01. 01. 2014, podal 28. 05. 2014 o priznanie starobného dôchodku novú žiadosť.“

Sociálna poisťovňa žiadosť sťažovateľa z 28. mája 2014 rozhodnutím č. 400 317 1610 0 z 15. júla 2014 (ďalej len „rozhodnutie z 15. júla 2014“) zamietla s odôvodnením, že na priznanie starobného dôchodku je príslušný Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia, ktorému žiadosť následne postúpila. Na základe žiadosti sťažovateľa Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia vydal 20. augusta 2014 stanovisko, v ktorom odmietol akúkoľvek príslušnosť na priznanie starobného dôchodku za dobu odpracovanú sťažovateľom v civilnom zamestnaní. Na základe tohto stanoviska Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Sociálna poisťovňa rozhodnutím č. 400 317 1610 0 z 13. augusta 2014 (ďalej len „rozhodnutie z 13. augusta 2014“) svoje rozhodnutie z 15. júla 2014 ako nesprávne vydané zrušila a starobný dôchodok sťažovateľovi priznala a následne aj vyplácala.

Z dôvodu, že Sociálna poisťovňa sťažovateľovi v rozhodnutí z 13. augusta 2014 nezapočítala do celkovej doby poistenia dobu vojenskej služby a nepriznala mu nárok na preplatenie dôchodku za tri roky spätne podľa § 95 zákona o sociálnom zabezpečení, podal sťažovateľ 8. septembra 2014 odvolanie. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 400 317 1610 0 z 10. októbra 2014 (ďalej len „rozhodnutie z 10. októbra 2014“) bolo zmenené rozhodnutie z 13. augusta 2014 a sťažovateľovi bol priznaný od 1. januára 2014 starobný dôchodok v sume 183,30 € mesačne. Rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 400 317 1610 0 z 2. decembra 2014 (ďalej len „rozhodnutie z 2. decembra 2014“) bol sťažovateľovi priznaný od 1. januára 2014 starobný dôchodok v sume 183,30 € mesačne, pričom v jeho odôvodnení sa uvádza, že sa ním pozmeňuje rozhodnutie z 10. októbra 2014.

Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 24 Sd 296/2014 z 20. januára 2015 boli rozhodnutie Sociálnej poisťovne z 13. augusta 2014 v spojení so zmeňujúcimi rozhodnutiami z 10. októbra 2014 a 2. decembra 2014 podľa v tom čase platného a účinného § 250j ods. 2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)

s použitím § 250l ods. 2 a § 250q ods. 2 OSP zrušené a vec bola vrátená Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie.

Podľa sťažovateľa krajský súd na pojednávaní 20. januára 2015 nevzal na zreteľ predmet odvolania, teda či mu doba sociálneho poistenia po dobu služby v ozbrojených silách „*má alebo nemá byť započítaná do celkovej doby poistenia a či mu poisťovňa má vyplatiť dávky za tri roky dozadu, tým sa vôbec nezaoberal. Nad rámec sporu nečakane rozhodol, že Sociálnou poisťovňou už raz priznaný a vyplácaný dôchodok navrhovateľovi nenáleží z dôvodu, že na priznanie a vyplácanie dôchodku Sociálna poisťovňa nie je príslušná.*“.

Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 24 Sd 296/2014 z 20. januára 2015 odvolanie, ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 So 38/2015 zo 17. februára 2016 odmietnuté. Označené uznesenie najvyššieho súdu sťažovateľ namieta z dôvodu, že

„- v odvolaní podanom na Krajský súd v Žiline navrhol, aby ten zrušil rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo dňa 13. 08. 2014, ale súčasne aby stanovil Sociálnej poisťovni povinnosť vydať nové rozhodnutie, ktorým mu v zmysle § 112 ods. 1 písm. c), d) zákona č. 461/2003 prizná starobný dôchodok dňom 07. 02. 2013 a súčasne prepočíta výšku dôchodku s tým, že mu dobu poistenia počas výkonu vojenskej činnejš služby započíta do celkovej doby poistenia. Krajský súd v Žiline rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo dňa 13. 08. 2014 síce zrušil, ale opomenul stanoviť Sociálnej poisťovni povinnosť vydať nové rozhodnutie, v ktorom budú nároky sťažovateľa kompletne zohľadnené. Odvolaniu sťažovateľa Krajský súd teda nevyhovel v celom rozsahu, ale len sčasti a preto sa sťažovateľ domnieva, že určite bol oprávnenou osobou na podanie odvolania,

- v odvolaní na Najvyšší súd SR sa sťažovateľ domáhal, aby Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu v Žiline v tej časti, v ktorej rozhodol, že sťažovateľovi starobný dôchodok priznaný Sociálnou poisťovňou nenáleží zrušil, z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Najvyšší súd SR sa však touto významnou časťou odvolania tiež nezaoberal,

- sťažovateľ rozsudkom Krajského súdu v Žiline, ktorým mu bolo odopreté právo

na poberanie starobného dôchodku utrpel materiálnu (finančnú) ujmu a preto sa domnieva, že bol osobou oprávnenou na podanie odvolania na Najvyšší súd SR.“

Sťažovateľ argumentuje, že Sociálna poisťovňa pri výpočte sumy starobného dôchodku nezohľadnila dobu poistenia počas služobného pomeru vojaka z povolania v celkovej dobe sociálneho poistenia, čím malo dôjsť k porušeniu jeho práva zaručeného čl. 19 Dohovoru o invalidných dávkach, o dávkach v starobnom veku a o dávkach pozostalým (č. 128). Okrem toho krajský súd rozsudkom sp. zn. 24 Sd 296/2014 z 20. januára 2015 rozhodol, že Sociálna poisťovňa nie je na priznanie starobného dôchodku príslušná, takže sťažovateľ *„nebude za riadne odpracované roky v civilnom zamestnaní (ku dňu 31.12.2013 celkom 10 rokov a 103 dní) poberateľom žiadneho starobného dôchodku. Tým je porušené jeho základné právo dané mu čl. 39 ods. 1 Ústavy SR.“*

Podľa sťažovateľa sú *„skutkové a právne závery súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu... zjavne neodôvodnené, arbitrárne z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň porušili moje základné práva“*.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Právo na primerané hmotné zabezpečenie sťažovateľa v starobe podľa článku 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu a uznesením NS SR porušené bolo. Preto navrhuje, aby Ústavný súd rozsudok Krajského súdu v Žiline čís. k.: 24Sd/296/2014-64 zo dňa 20. 01. 2015 a uznesenie NS SR čís. k.: 1So/38/2015 zo dňa 17. 02. 2016 z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci zrušil.

Základné právo sťažovateľa podľa článku 19 medzinárodného Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach porušené bolo.

Krajský súd v Žiline v konaní vedeného na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn.: 24Sd/296/2014 a Najvyšší súd SR v konaní vedeného na Najvyššom súde SR pod sp. zn.: 1So/38/2015 porušili právo sťažovateľa:

... upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na súdnu ochranu.

Ústavný súd SR zrušuje rozsudok Krajského súdu v Žiline čís. k.: 24Sd/296/2014 zo dňa 20. 01. 2015 a uznesenie NS SR čís. k.: 1So/38/2015 zo dňa 17. 02. 2016. Zároveň vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 5 000.- €, ktoré je Krajský súd v Žiline povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Najvyšší súd SR je povinný nahradiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia... trovy právneho zastúpenia... 303,16 €... “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a jeho napadnutým rozsudkom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že jedným z dôvodov pre odmietnutie návrhu na začatie konania (sťažnosti) už pri jeho predbežnom prerokovaní je zistenie, že nespĺňa zákonom predpísané náležitosti. Ústavný súd môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde. Ak ide o sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ako to je i v prípade sťažovateľa), musí obsahovať jednak všeobecné náležitosti uvedené v § 20 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti uvedené predovšetkým v § 50 zákona o ústavnom súde v spojení s požiadavkami na návrh na rozhodnutie (petit) vyplývajúcimi z § 56 zákona o ústavnom súde.

Pri preskúvaní, či sťažnosť obsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti, ústavný súd v prvom rade poukazuje na § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde, z ktorého vyplýva, že každý návrh na začatie konania pred ústavným súdom, a teda aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy musí byť odôvodnená.

Obsahovými komponentmi základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy je jednak právo účastníka konania na prerokovania veci bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti, ako aj právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. Po preskúvaní sťažnosti ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy (v petite označeného), resp. k jeho jednotlivým obsahovým súčasťam odôvodnenie neobsahuje.

V nadväznosti na uvedené zistenie ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane zdôrazňuje, že nedostatok odôvodnenia sťažnosti má významné procesné dôsledky. Je totiž základnou povinnosťou sťažovateľa, aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie

sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Subjektívny názor sťažovateľa o porušení ním označených práv nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich namietanému porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver aspoň na účely prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (IV. ÚS 359/08). Aplikujúc uvedený právny názor na vec sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že jeho sťažnosť neobsahuje v časti namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy kvalifikované odôvodnenie, a preto nespĺňa ani podstatnú náležitosť ustanovenú v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatuje, že sťažnosť sťažovateľa, ktorý je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, nespĺňa vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy požiadavky kvalifikovanej sťažnosti, ktorá by zodpovedala požiadavkám vyvoditeľným z § 20 a § 50 v spojení s § 56 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

II.2 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 39 ods. 1 ústavy, čl. 19 dohovoru č. 128 a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považuje sťažovateľ za arbitrárne a neodôvodnené, pričom predovšetkým vyslovuje nesúhlas so záverom najvyššieho súdu o tom, že krajský súd jeho odvolaniu vyhovel v celom rozsahu, a preto sťažovateľ nebol osobou oprávnenou na podanie odvolania smerujúceho proti napadnutému rozsudku krajského súdu. V tejto súvislosti predovšetkým argumentuje, že od krajského súdu požadoval predovšetkým to, aby Sociálnej poisťovni ustanovil povinnosť vydať nové rozhodnutie, ktorým by bol sťažovateľovi priznaný starobný dôchodok, počnúc 7. februárom 2013, a súčasne, aby doba jeho poistenia počas výkonu vojenskej činnnej služby bola započítaná do celkovej doby poistenia. Krajský súd teda podľa sťažovateľa jeho odvolaniu proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne z 13. augusta 2014 nevyhovel v plnom rozsahu, keďže jeho nároky neboli „kompletne zohľadnené“, a preto bol oprávnený na podanie odvolania a najvyšší súd bol povinný sa jeho odvolacími námietkami zaoberať a vo veci meritórne rozhodnúť.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Podľa čl. 39 ods. 1 ústavy majú občania právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

V súlade s čl. 17 dohovoru č. 128 (podľa oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 416/1991 Zb. bol 29. júna 1967 na 51. zasadaní generálnej konferencie Medzinárodnej organizácie práce prijatý dohovor č. 128, ktorý bol 11. januára 1990 ratifikovaný s tým, že pre Slovenskú republiku je záväzná časť III – čl. 14 až čl. 19 dohovoru č. 128) starobnou dávkou je pravidelne sa opakujúca platba vypočítaná takto

a) podľa ustanovení článku 26 alebo článku 27, ak sú chránení zamestnanci alebo skupiny ekonomicky činného obyvateľstva;

b) podľa ustanovení článku 28, ak sú chránení všetci obyvatelia alebo všetci obyvatelia, ktorých prostriedky po dobu sociálnej udalosti nepresahujú ustanovenú hranicu.

Podľa čl. 18 dohovoru č. 128

1. Ak nastane krytá sociálna udalosť, bude dávka uvedená v článku 17 zabezpečená aspoň

a) chránenej osobe, ktorá pred tým, než nastala sociálna udalosť, splnila podľa ustanovených pravidiel čakaciu dobu, ktorá môže byť 30 rokov príspevkových alebo zamestnania alebo 20 rokov pobytu; alebo

b) ak sú zásadne chránené všetky ekonomicky činné osoby, chránenej osobe, ktorá splnila pred sociálnou udalosťou ustanovenú príspevkovú čakaciu dobu a v ktorej mene bol za dobu, po ktorú pracovala, zaplatený ustanovený priemerný ročný počet príspevkov.

2. Ak závisí poskytnutie starobnej dávky od splnenia určitej minimálnej doby príspevkovej alebo zamestnania, krátená dávka bude zabezpečená aspoň

a) chránenej osobe, ktorá podľa ustanovených pravidiel splnila čakaciu dobu 15 rokov príspevkových alebo zamestnania;

b) ak sú zásadne chránené všetky ekonomicky činné osoby, chránenej osobe, ktorá pred sociálnou udalosťou splnila ustanovenú príspevkovú čakaciu dobu a v ktorej mene bola za dobu, po ktorú pracovala, zaplatená polovica ustanoveného priemerného ročného počtu príspevkov podľa bodu b) odseku 1 tohto článku.

3. Ustanovenia odseku 1 tohto článku sa považujú za splnené, ak dávka vypočítaná podľa časti V, avšak percentnou sadzbou nižšou o desať jednotiek, než je uvedená v tabuľke pripojenej ku spomenutej časti pre typického požívateľa dávok, je zaručená aspoň chránenej osobe, ktorá dovŕšila podľa ustanovených predpisov desať rokov príspevkových alebo zamestnania alebo päť rokov pobytu.

4. Pomerné krátenie percentnej sadzby, uvedenej v tabuľke pripojenej k časti V, môže byť vykonané, ak čakacia doba pre dávky zodpovedajúce krátenej percentnej sadzbe je viac než 10 rokov príspevkových alebo zamestnania alebo päť rokov pobytu, avšak menej než 30 rokov príspevkových alebo zamestnania, alebo 20 rokov pobytu; ak prevyšuje uvedená čakacia doba 15 rokov príspevkových alebo zamestnania, poskytnie sa krátená dávka podľa odseku 2 tohto článku.

V súlade s čl. 19 dohovoru č. 128 dávky uvedené v článku 17 a 18 musia byť poskytované po celú dobu sociálnej udalosti.

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že vo vzťahu k všeobecným súdom nie je riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Podstata práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Do obsahu práva na spravodlivé súdne konanie patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (m. m. IV. ÚS 77/02).

Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 234/2014).

Do práva na spravodlivý proces však nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odvolanie sťažovateľa smerujúce proti rozsudku krajského súdu z 20. januára 2015 odmietol ako podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený, a v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na jeho relevantnú časť, v ktorej sa uvádza:

„Z výroku rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sd/296/2014-64 zo dňa 20. 01. 2015 odvolací súd zistil, že krajský súd rozhodnutie odporkyne zrušil a vec vrátil správnomu orgánu na ďalšie konanie tak, ako sa navrhovateľ domáhal v opravnom prostriedku podanom 08. 09. 2014, teda rozhodol v prospech navrhovateľa. Oprávneným

na podanie odvolania je účastník konania. Hoci Občiansky súdny poriadok formuluje právo účastníka podať odvolanie všeobecne, je potrebné predmetné ustanovenia vykladať tak, že právo na podanie odvolania má ten, komu bola rozhodnutím spôsobená ujma na jeho právach. Pritom je potrebné rozlišovať, či ide o ujmu formálnu alebo materiálnu. Pod formálnou ujmou je potrebné rozumieť odchýlenie výroku rozhodnutia od posledného podaného návrhu účastníka vo veci samej, a to k jeho nevýhode. Existencia materiálnej ujmy sa posudzuje podľa toho, či rozhodnutie súdu zužuje práva, resp. rozširuje povinnosti účastníka konania. Subjektívnym predpokladom na podanie odvolania je to, že napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa vyznelo v neprospech odvolateľa. Neprospech sa spravidla prejavuje v neúspechu vo veci samej alebo v rozhodnutí procesnej povahy, ktoré znamená pre účastníka ujmu. V opačnom prípade, v súlade s rozhodovacou praxou súdov Slovenskej republiky, ak podá odvolanie proti rozhodnutiu účastník, ktorému bolo napadnutým rozhodnutím vyhovené v plnom rozsahu, rozhodne o ňom odvolací súd tak, že ho ako neoprávnenou osobou podané v súlade ust. § 218 ods. 1 písm. b) odmietne. Ďalej odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že z obsahu podaného odvolania vyplýva, že toto smeruje iba proti odôvodneniu napadnutého rozsudku. Odvolanie nie je prípustné ak smeruje iba proti dôvodom napadnutého rozhodnutia (§ 202 ods. 4 O. s. p.). V praxi však súdy musia skúmať obsah takého podania vo vzťahu k dôvodom napadnutého rozhodnutia. Teda kritériom pre posúdenie, či ide len o odvolanie proti dôvodom rozhodnutia, je zhodnotenie, či prípadným vyhovením odvolania (námietkam smerujúcim proti dôvodom rozhodnutia) by (ne)bol dotknutý aj výrok napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd dospel k záveru, že v prípade vyhovenia námietkam navrhovateľa by nebol dotknutý výrok napadnutého rozhodnutia, nakoľko sa podaným odvolaním domáha zrušenia rozhodnutia odporkyne tak, ako mu už vyhovel napadnutým rozhodnutím krajský súd a odôvodnenie nie je tou časťou súdneho rozhodnutia, ktorá by nadobúdala záväzné účinky na práva a povinnosti navrhovateľa konania. Dôvody rozhodnutia možno opraviť postupom podľa ust. § 165 O. s. p. Navrhovateľ podaným odvolaním sleduje zmenu v dôvodoch a nie vo výroku rozhodnutia, preto je odvolanie navrhovateľa potrebné posúdiť podľa § 218 ods. 1 písm. b) O. s. p. ako podané niekým, kto na odvolanie nie je oprávnený.“

Dôvody, na ktorých najvyšší súd založil napadnuté uznesenie, možno podľa názoru ústavného súdu považovať z ústavného hľadiska za dostatočné a relevantné, rešpektujúce požiadavku takej interpretácie a aplikácie Občianskeho súdneho poriadku, ktorá je v súlade s procesným postavením účastníka konania a vychádza logicky zo základnej premisy, podľa ktorej účastník konania, ktorému nebola príslušným rozhodnutím všeobecného súdu spôsobená ujma na právach, nie je osobou oprávnenou na podanie opravného prostriedku proti takémuto rozhodnutiu.

Obdobne záver najvyššieho súdu o tom, že prípadné vyhovenie námietkam sťažovateľa by sa nepremietlo do výroku napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu, proti ktorému odvolanie smerovalo (výrok napadnutého rozsudku krajského súdu by ostal nedotknutý), nemožno považovať za svojvoľný a arbitrárny, či nerešpektujúci základné kautely určujúce minimálnu mieru racionality a konzistencie skutkového a právneho posúdenia.

Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel k záveru, že závery najvyššieho súdu v predmetnej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, teda také, ktoré by porušovali právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 So 38/2015 a uznesením v tomto konaní vydaným.

Sťažovateľ tiež namieta, že postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a napadnutým uznesením vydaným v tomto konaní došlo aj k porušeniu jeho práv zaručených čl. 39 ods. 1 ústavy a čl. 19 dohovoru č. 128. Vychádzajúc z odôvodnenia sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe vyplývajúceho z čl. 39 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 19 dohovoru č. 128 na poskytovanie starobnej dávky počas celej doby sociálnej udalosti v priamej príčinnej súvislosti s porušením práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. ako dôsledok ich porušenia. Za týchto okolností ústavný súd dospel k záveru, že ak napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak nemožno uvažovať ani o porušení základného práva podľa čl. 39 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 19 dohovoru č. 128.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu, resp. postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a obsahom práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 19 dohovoru č. 128, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o porušení sťažovateľom namietaných práv. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu práv podľa čl. 39 ods. 1 ústavy, čl. 19 dohovoru č. 128 a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

Pridržiavajúc sa svojej ustálenej judikatúry, ústavný súd poukazuje na to, že právo na spravodlivé súdne konanie „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

Ústavný súd už vo svojej judikatúre opakovane vyslovil, že predpokladom na záver o porušení práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je len také jeho porušenie, ktoré nie je napravitelné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v príslušnom procesnom kódexe (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania sťažnosti stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

Ak ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady, išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej bolo v konaní o sťažnosti napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv alebo slobôd sťažovateľa, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nemohla by už byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

V nadväznosti na uvedené právne názory ústavný súd s prihliadnutím na petit, ktorým sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojich práv podľa ústavy, dohovoru a dohovoru č. 128 napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, konštatuje, že v okolnostiach daného prípadu nie sú splnené predpoklady na výnimku z už spomenutej zásady, podľa ktorej ústavný súd v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa právoplatne skončilo konanie.

Všetky námietky sťažovateľa v posudzovanej veci (námietky vecného charakteru na priznanie starobného dôchodku, počnúc 7. februárom 2013, a započítanie doby poistenia sťažovateľa počas výkonu vojenskej činnejš služby do celkovej doby poistenia) smerujú proti napadnutému rozsudku krajského súdu, ktorým boli zrušené rozhodnutia Sociálnej poisťovne z 13. augusta 2014 v spojení s rozhodnutiami z 10. októbra 2014 a 2. decembra 2014 a vec bola vrátená Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie. Podľa názoru ústavného súdu v aktuálnom procesnom štádiu konania pred správnym orgánom (citované rozhodnutia správneho orgánu sú zrušené a vec je vrátená na nové prerokovanie správnemu orgánu) neprichádza do úvahy pri rešpektovaní čl. 127 ods. 1 ústavy uplatnenie právomoci ústavného súdu, keďže vec priznania starobného dôchodku sťažovateľa bude ďalej prebiehať pred správnym orgánom a následne v prípade nespokojnosti s rozhodnutím

správneho orgánu aj pred všeobecnými súdmi, pričom sťažovateľ bude v ďalšom priebehu konania (vrátane konania pred všeobecnými súdmi) disponovať účinnými právnymi prostriedkami na ochranu svojich práv. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že v napadnutom rozsudku krajský súd vyslovil pre správny orgán záväzný právny názor (§ 250r OSP). Z princípu subsidiarity totiž vyplýva, že sťažovateľom spochybňovaný právny názor krajského súdu sa môže stať predmetom ústavného prieskumu až vtedy, ak bude vec priznania nároku sťažovateľa na starobný dôchodok právoplatne skončená.

Za týchto okolností možno považovať túto časť sťažnosti za predčasne podanú, čo uplatnením zásady *ratione temporis* zakladá dôvod na jej odmietnutie z dôvodu neprípustnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2017